

Jandovo stromořadí (Frenštát pod Radhoštěm)



Foto: internet

Jedná se o lipovou alej založenou okolo roku 1930. je registrovaná jako významný krajinný prvek. Třířadou alej tvoří lípy malolisté, velkolisté a jejich kříženci.

Původně zde rostlo 82 stromů, nyní 60 stromů. Stromořadí je pojmenováno po městském lékaři Josefu Jandovi (1811 – 1876). Ve střední části aleje je umístěn malý parčík s památkem místnímu rodákovi, který připomíná jeho zásluhy pro město. V 70. letech byly koruny lip seřezány redukčním řezem na babku ve výšce 6 m nad zemí, ale dále nebyly tímto způsobem udržovány. Pokud je redukčním řezem zasaženo do korun stromů, dochází k narušení primární koruny a k vícečetnému rozvětvení kmene. V takových případech by měla být sekundární koruna i nadále udržována pravidelným redukčním řezem (v intervalu 3 -5 let). Takovým způsobem byly dříve udržovány aleje mohutných druhů dřevin v ulicích. Patrně kvůli nedostatku financí, odborníků zvládajících dobře redukční řez a také kvůli veřejnému mínění, které většinou vnímá citlivě radikální zásahy, bylo od řezu upuštěno. Vznikly málo stabilní tvary korun, kde neexistuje jednoznačné optimální řešení. Dílčím řešením jsou bezpečnostní vazby v případech tlakových větvení. Ty bývají zakládány asi v polovině výšky korun tedy nad místem dřívějších řezů. Zajištění stability zde závisí na kvalitě srůstu kosterní větve v místě dřívějšího řezu. Pokud zde pronikla hniloba, může dojít k odlomení větve i přes statické zajištění vazbou. Ta v takových případech vazby pouze brzdí pád větvi. Radikálnějším řešením je návrat k redukčnímu řezu s ponecháním určitého objemu koruny, aby nedošlo k výraznému poškození estetické a ekologické funkce stromů. Snížení výšky stromů na 12 m a následné udržování redukovaných korun řeší problém z dlouhodobého hlediska. To však vyžaduje přípravu široké veřejnosti a vysvětlení důvodu takového zásahu. Pokud bude zvolena 1. varianta s udržováním stávajících korun, bude docházet k dalšímu růstu stromů do výšky a tím zhoršování jejich stability. Stávající výšky jsou 13,5 až 22 m, nejčastěji okolo 20 m, což u lip není konečná výška. Jako solitéry dosahují výšek 25 m, v

porostech bývají vyšší až do 35 m. Průměry kmenů jsou různé od 32 cm do 102 cm. Třířadá alej zde funguje jako porost (jednotlivé koruny se vzájemně dotýkají) a lépe tak odolává větrným poryvům. Nebezpečí zlomů nebo vývrátů se bude zvyšovat s prořezáváním aleje, kdy budou postupně odstraňovány stromy se špatným stavem. Vzhledem k hustotě stromů, kdy v ulici mezi rodinnými domy jsou vysazeny 3 řady lip lemujících chodníky, došlo k vytvoření vysokých a úzkých korun, které jsou méně stabilní než širší kompaktní koruny solitérních stromů. Alej jako celek působí zejména v letním období jako velmi hodnotný prvek městské zeleně, poskytující příjemný stín a příznivé mikroklima.

Při podrobném posouzení jednotlivých stromů byly zjištěny defekty zejména z hlediska narušení kmenů dutinami, tlakovým větvením kmenů a kosterních větví, prosychání, vznikem asymetrických korun atd.

Dřevokazné houby nebyly zjištěny ani při jedné ze dvou návštěv, ale nelze vyloučit jednoleté plodnice vyrůstající nejčastěji na podzim. Měl by být sledován jejich případný výskyt a podle agresivity druhu by měly být vyvozeny důsledky. V loňském roce byly provedeny navržené bezpečnostní vazby včetně výměny původních starých vazeb. Některé vazby jsou provedeny správně s objímkou kolem větve, jiné jsou svázané dohromady bez obepnutí jednotlivých větví, což určitou funkci plní, ale může dojít k rozpojení zejména při větších výkyvech do stran.

Návrh ošetření :

1. varianta

Provedení redukčního řezu korun se snížením výšky stromů na 12 m. Tento zásah by dočasně negativně ovlivnil estetickou funkci stromů a vyžadoval by pravidelnou následnou údržbu řezem po 3 – 5 letech. Z dlouhodobého hlediska by zlepšil stabilitu stromů bez nutnosti doplňování dalších vazeb a snížil by četnost pravidelného odborného posuzování. Menší koruně odpovídá i menší kořenový systém, proto je předpoklad, že by nedocházelo k dalšímu narušování dlažeb, případně inženýrských sítí.

2. varianta

Šetrnější zdravotní a stabilizační řez, doplnění dalších vazeb, výměna starších vazeb. Postupné kácení nejvíce narušených stromů. Pravidelné sledování stromů v období mimo vegetaci a za vegetace na podzim, kdy je možné prověřit případné napadení houbami. U prosychajících korun je doporučen ořez větví u 6 lip. K 15 stávajícím vazbám doporučujeme doplnění dalších vazeb korun u 16 lip, nejakutněji u lípy č. 35. U 3 stromů, které jsou zaasfaltovány až ke kmeni, je doporučena tahová zkouška, z důvodu možného uhnití kořenů pod asfaltem, které je těžko odhalitelné při vizuální kontrole.

Byla zvolena 2. varianta řešení.

Ing. Eva Mračanská

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Správa CHKO Poodří a krajské středisko Ostrava